

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 8.12.2008
KOM(2008) 819 lõplik

KOMISJONI TEATIS

**Elundidoonorluse ja elundite siirdamise tegevuskava (2009-20015):
liikmesriikidevaheline tugevdatud koostöö**

**{KOM(2008) 818 lõplik}
{SEK(2008) 2956}
{SEK(2008) 2957}**

KOMISJONI TEATIS

Elundidoonorluse ja elundite siirdamise tegevuskava (2009-20015): liikmesriikidevaheline tugevdatud koostöö

1. SISSEJUHATUS

31. mail 2007 võttis komisjon vastu teatise elundidoonorluse ja elundite siirdamise kohta.¹ Selles teatises ja kaasnevas mõjuhindamises² on esitatud rida ettepanekuid ühenduse ja liikmesriikide tasandi meetmeteks, mis peaksid suurendama doonorelundite pakkumist kogu ELis ning tagama vastavate protseduuride kvaliteedi ja ohutuse.

Komisjon pakkus välja kaheosalise tegevusmehhanismi: tegevuskava, mis parandab aktiivset kooskõlastamist ja koostööd liikmesriikide vahel, ning seda täiendava õigusinstrumendi, mis sisaldab kvaliteedi ja ohutuse aluspõhimõtteid.

Esimese teatise vastuvõtmise järel algatas komisjon konsulteerimise riiklike ekspertide ja peamiste sidusrühmadega, mis keskendus inimelundite doonorluse ja siirdamise kvaliteedi- ja ohutusnõuetele ning kavandatava tegevuskava prioriteetsetele valdkondadele. Konsulteerimise tulemusena selgitas komisjon välja 10 prioriteetset valdkonda, mille võib omakorda rühmitada kolmeks väljakutseks:

- elundite kättesaadavuse parandamine
- siirdamissüsteemide tõhustamine ja neile juurdepääsu parandamine
- kvaliteedi ja ohutuse parandamine.

2. TUGEVDATUD KOOSTÖÖ ELUNDIDOONORLUSE JA ELUNDITE SIIRDAMISE VALDKONNAS

Euroopa Ühendus võib asutamislepingu artikli 152 lõike 4 punkti a alusel võtta vastu ühtlustavaid meetmeid elundite ohutuse ja kvaliteedi tagamiseks. Samas artikli 152 lõikes 2 on sätestatud, et ühenduse tegevus peab täiendama liikmesriikide poliitikat, mille eesmärgiks on rahvatervise parandamine. Ühendus soodustab liikmesriikidevahelist koostööd kõnealuse artikliga hõlmatud valdkondades ja toetab vajaduse korral nende meetmeid. Seetõttu peavad liikmesriigid kooskõlastama oma meetmed ja kavad komisjoniga. Liikmesriikidega tihedat koostööd tehes võib komisjon käivitada mis tahes algatuse, mida ta peab vajalikuks, et edendada seda kooskõlastamist.

Elundidoonorluse ja elundite siirdamise valdkonnas esineb väga suur potentsiaal kogemuste ja teadmiste vahetamiseks ELi liikmesriikide vahel. Tegevuskava eesmärk on tugevdada liikmesriikide koostööd; seda aitavad saavutada ühiste eesmärkide ja suuniste, ühiselt kokkulepitud näitajate ja võrdlusandmete kehtestamine ja arendamine, korrapärane aruandlus ning heade tavade väljaselgitamine ja vahetamine.

Ühenduse tasandi meetmed täiendavad liikmesriikide jõupingutusi elundidoonorluse ja -siirdamise kvaliteedi ja ohutuse parandamisel, elundite puudusega võitlemisel ning

---

¹ SEK(2007) 704 – SEK(2007) 705

² Mõju hindamise kokkuvõte, mis on lisatud järgmisele dokumendile: komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule - „Elundidoonorlus ja elundite siirdamine: poliitikameetmed ELi tasandil” (http://ec.europa.eu/health/ph_threats/human_substance/documents/organs_impact_en.pdf).

siirdamissüsteemide tõhustamisel. Komisjon toetab liikmesriike ühenduse vahendite, eeskätt rahvatervise programmi 2008–2013 kaudu.

3. PRIORITEETSED MEETMED ELUNDIDOOORLUSE JA ELUNDITE SIIRDAMISE VALDKONNAS

Viimastel aastatel on komisjon märkimisväärselt toetanud elundite siirdamist erinevate ühenduse programmide alla kuuluvate algatustega. Komisjon on kaasrahastanud arvukalt projekte³, mille tulemusena on saadud palju vajalikke andmeid ja teadmisi. Olemasolevate programmide raames alustatud tööd tuleb tingimata jätkata ja vajaduse korral laiendada, kaasates lisaks liikmesriikidele ka asjakohased sidusrühmad.

Elundidoonorluse ja -siirdamise valdkonnas kogutud andmete, teabe ja oskusteabe põhjal koostas komisjon prioriteetsete meetmete nimekirja. Eesmärgid ja prioriteetsed meetmed on rühmitatud omakord eespool nimetatud kolmeks väljakutseks. Tegevuskavas on prioriteetsed meetmed jagatud veel erinevateks alameetmeteks, mis on loetletud lisas.

Iga liikmesriik otsustab ise, millised meetmed ja alameetmed tuleb soovitud eesmärkide saavutamiseks võtta; viimased lisatakse prioriteetsete meetmete riiklikesse kavadesse, mis on platvormiks käesoleva tegevuskava raames toimuvatele debattidele, teadmistevahetusele ja heade tavade väljaselgitamisele. Prioriteetsete meetmete riiklikud kavad on kohandatud konkreetse liikmesriigi vajadustele.

3.1. Elundite kättesaadavust parandavad prioriteetsed meetmed

Praegu ületab nõudlus elundite järele kättesaadavate elundite arvu kõigis liikmesriikides, kasvades kiiremini kui doonorlusnäitajad. Tänaasel päeval ootab Euroopa Liidus üle 56 000 patsiendi sobivat doonorelundit.⁴ Liikmesriikide kogemused ja tulemused selles valdkonnas on väga erinevad. Teave ja heade tavade vahetus aitab liikmesriikidel, kus on elunditest suur puudus, nende kättesaadavust parandada. Näiteks Itaalia õnnestus tõsta elundidoonorluse näitajaid Hispaania mudeli osalise ülevõtmise kaudu; see näitab, et annetamise ja hankimise ümberkorraldamisega saab elundidoonorluse näitajate taset märkimisväärselt tõsta ja hoida.

3.1.1. Surnud doonorite annetuste täispotentsiaali saavutamine

Kogemus näitab, et edusammud selles keerulises protsessis (doonori identifitseerimisest kuni elundi siirdamiseni) mõjutavad suuresti elundidoonorluse taset.⁵ Mõningate liikmesriikide edukus elundite kättesaadavuse parandamisel on tihedalt seotud selle protsessi ümberkorraldamisega, mis tõendab, et elundidoonorlust teataval viisil korraldades on võimalik saavutada elundite kättesaadavuse vallas paremaid tulemusi.⁶ Kombineeritud süsteem, mis hõlmab doonorite leidmist, identifitseerimist ja elundi hankimist, on osutunud tõhusaks vahendiks surnud doonorite arvu suurendamisel. Elundidoonorluse optimeerimiseks ja doonorite arvu tõstmiseks on oluline, et haiglas töötaks elundidoonorluse eest vastutav isik (siirdamiskoordinaator), kelle põhiülesanne on töötada välja ennetav doonorite leidmise programm.⁷

Seepärast peaksid liikmesriigid nägema oma prioriteetsete meetmete riiklikes kavades ette **siirdamiskoordinaatori (prioriteetne meede 1)** ametikoha järk-järgulise loomise kõikides

---

³ Projektide kirjeldus sisaldub käesolevale teatisele lisatud mõju hinnangus.

⁴ Euroopa Nõukogu (2007).

⁵ Vt nt. Roels jt (2002) ja Simini (2000).

⁶ ALLIANCE-O (2007b).

⁷ Euroopa Nõukogu soovitus Rec (2005)11 elundisiirdamise eest vastutavate töötajate ülesannete ja koolituse kohta.

haiglates, kus on võimalik tegeleda elundidoonorlusega. Kuna komisjonile jääb kooskõlastaja ja järelevalvaja roll, peaksid liikmesriigid teatama komisjonile nende haiglate arvu, kus on juba loodud siirdamiskoordinaatori ametikoht. Seda põhieesmärki silmas pidades tuleb lähiaastatel töötada tegevuskava raames välja rahvusvaheliselt tunnustatud standardid siirdamiskoordinaatorite kavade jaoks ning soodustada siirdamiskoordinaatoritele suunatud tõhusate koolitusprogrammide rakendamist.⁸ Hiljem kehtestavad komisjon ja liikmesriigid siirdamiskoordinaatorite jaoks rahvusvahelised akrediteerimissüsteemid.

Sama oluline on edendada **elundidoonorluse kvaliteedi parandamise programme (prioriteetne meede 2)** igas haiglas, kus on võimalik tegeleda elundidoonorlusega. Need programmid põhinevad eeskätt elundidoonorluse protsessi enesehindamisel⁹, mis võtab arvesse haigla ja tervishoiusüsteemi eripära. See lubab tulemusi võrrelda ja selgitada välja täiustamist vajavad valdkonnad. Seetõttu on otstarbekas tagada juurdepääs kvaliteedi parandamise programmidega seotud erimetoodikale ja viia läbi vastavad koolitused.

3.1.2. *Elusdoonorite ja surnud doonorite vastastikune täiendavus*

Elusdoonorid on surnud doonoritele tõhusaks alternatiiviks ja täienduseks, suurendades siirdamiseks ettenähtud elundite kättesaadavust. Seetõttu peavad liikmesriigid tegevuskava raames **soodustama elusdoonorluse kavadega seotud heade tavade vahetust (prioriteetne meede 3)**.

Seega on tegevuskava eesmärk edendada altruismil põhinevaid doonorluskavasid ning töötada välja elusdoonorite registreerimismenetlused, mis võimaldaksid hinnata ja tagada doonorite ohutust.

Komisjon aitab välja töötada sobivad vahendid, et hõlbustada nõuetekohast andmekogumist elusdoonorluse meditsiiniliste, psühholoogiliste, rahaliste ja sotsiaalsete tagajärgede kohta lühemas ja pikemas perspektiivis. Neist andmetest – ja elusdoonorluse kavadega seotud heade tavade vahetusest liikmesriikide vahel – peaks olema abi tõendipõhiste juhiste ja konsensusdokumentide väljatöötamisel, samuti elusdoonorite valikut, hindamist ja järelkontrolli puudutavate küsimuste lahendamisel. Seire ja järelkontrolli lihtsustamiseks tuleb luua elusdoonorite registrid. Kõik need meetmed peavad olema kooskõlas olemasoleva Euroopa õigusraamistikuga isikuandmete kaitse valdkonnas, eriti andmekaitse direktiiviga 95/46/EÜ.

3.1.3. *Üldsuse teadlikkuse tõstmine*

Hispaania mudeli edukus näitas, et laialdane investeerimine üldsuse teadlikkuse tõstmise kampaaniasse ei anna alati soovitud tulemusi. Meediale antavasse teabesse peab väga tähelepanelikult suhtuma: elundidoonorlust ja -siirdamist tuleb meediakanalite kaudu kajastada süstemaatiliselt ja põhjalikult. Teadlaste arvates aitas elundidoonorluse tutvustamine massimeedia kaudu Hispaanias suuresti kaasa positiivse ühiskondliku hoiaku loomisele elundidoonorluse ja -siirdamise suhtes.¹⁰

On tõendatud, et doonorluse-teemalised vestlused pereringis ja valmisolek elundeid annetada on omavahel seotud. Kuna üldsuse teadlikkus ja arvamused etendavad väga tähtsat rolli elundidoonorluse näitajate tõstmisel, peab kodanike jätkuv teavitamine olema kõigi liikmesriikide teavitusstrateegiates olulisel kohal. Inimesi tuleks julgustada

---

⁸ ETPOD.

⁹ Euroopa Nõukogu soovitus Rec (2006)16 elundidoonorluse kvaliteedi parandamise programmide kohta.

¹⁰ Matesanz ja Miranda (2002). Vt ka Matesanz ja Miranda (1996).

elundidoonorlusest rääkima ja oma soove sugulastele edastama. Vaid 41% Euroopa kodanikest on arutanud elundidoonorluse küsimust oma perekonnas.¹¹

Seetõttu on endiselt vaja **parandada tervishoiutöötajate ja patsientide tugirühmade teadmisi ja teavitusküsimusi elundisiirdamise küsimuses (prioriteetne meede 4)**. Teadlikkuse tõstmise kampaaniad peavad hõlmama teabe andmist selle kohta, millised on kodanike ja patsientide õigused seoses elundidoonorluse ja -siirdamisega eri liikmesriikides. Komisjon saab liikmesriike tõhusalt abistada sedalaadi andmete kogumisel.

Kuna inimesed reisivad palju, on suurenenud vajadus **lihtsustada elundidoonorite identifitseerimist terves Euroopas ja piiriüleseid elundiannetusi Euroopas (prioriteetne meede 5)**. Komisjon abistab liikmesriike identifitseerimissüsteemide väljatöötamisel.

3.2. Prioriteetsed meetmed siirdamissüsteemide tõhustamiseks ja neile juurdepääsu parandamiseks

Isegi ELi liikmesriikides, kus on kõrgetasemelised tervishoiu- ja elundisiirdamissüsteemid, esineb elundidoonorluses ja siirdamistegevuses ikka veel märkimisväärsed erinevusi. On ilmne, et teatavad süsteemid on tõhusamalt korraldatud kui teised. Seetõttu tuleb tegevuskava raames soodustada algatusi, mis keskenduvad kõige tõhusamate süsteemide väljaselgitamisele, kogemuste jagamisele ja heade tavade edendamisele kooskõlas kohalike oludega.

3.2.1. Siirdamissüsteemide toetus ja haldus

Tegevuskavas kutsutakse liikmesriike üles **siirdamissüsteeme tõhustama (prioriteetne meede 6)**. Selleks töötavad nad 2009. aastal välja prioriteetsete meetmete riiklikud kavad. Nende kavade alusel saab anda üldhinnangu, milliseid edusamme liikmesriigid on teinud eespool nimetatud ühiste eesmärkide saavutamisel.

Liikmesriigid peaksid töötama komisjoniga tihedas koostöös välja elundipoliitika seire ühishinnangute kogumi ning metodoloogia iga liikmesriigi potentsiaali hindamiseks. Ühiselt tuleb määratleda terminid ja metodoloogia, et oleks võimalik hinnata siirdamissüsteemide tulemuslikkust. Komisjon aitab liikmesriikidel seda eesmärki saavutada, avaldades eeskätt korrapärase aruannete põhjal koostatud *ad hoc* soovitusi. Lisaks õhutab tegevuskava liikmesriike edendada mestiprojekte ja vastastikuse eksperthinnangu kavasid, mis on osa vabatahtliku ja vastastikuse õppimise protsessist. Vastastikused eksperthinnangud peaksid keskenduma selliste strateegiate, programmide või institutsioonilise korralduse analüüsile, mis on prioriteetsete meetmete riiklikes kavades tunnustatud headeks tavadeks. Sellest tõuseb liikmesriikidele kasu tõhusamate strateegiate väljatöötamisel ja rakendamisel.

3.2.2. Elundivahetus liikmesriikide vahel

Liikmesriikide vahel elundivahetus juba levinud tava. Siiski vahetavad oluliselt rohkem elundeid liikmesriigid, kus on juba loodud rahvusvahelist elundivahetust reguleerivad eeskirjad ja vastavad asutused, nagu Eurotransplant ja Scandiatransplant, võrreldes liikmesriikidega, kus sellised eeskirjad ja asutused puuduvad. Eurotransplanti vahetuspiirkonnas osalejad vahetavad igal aastal siirdatavatest elunditest (ligikaudu 3300 elundit) umbes 20 %, kusjuures vaid 2 % elunditest siseneb vahetuspiirkonda või väljub

---

¹¹ Eurobaromeetri uuring 2006.

sellest. Ilma niisuguste suuremahuliste vahetuslepinguteta vahetavad liikmesriigid elundeid tunduvalt vähem, kuid kahepoolsete lepingute sõlmimisel võib vahetusmäär tõusta.¹²

Elundite vahetusmäära erinevused näitavad, et elundivahetuse täispotentsiaal on veel saavutamata. Kui liikmesriikide vahel ei toimu elundivahetust, on harvaesineva vajadusega retsipientidel väga vähe lootust sobivat elundit saada, samas kui sobiv doonor võidakse kõrvale jätta, sest ootenimekirjas ei ole hetkel vastavat retsipienti. See puudutab eelkõige erilisi, väga hoolikat sobitamist vajavaid patsiente, nagu lapsed ja raskes seisundis või ülitundlikud patsiendid, ning väikesi liikmesriike üldiselt. Seepärast õhutab tegevuskava looma **elundivahetuse** süsteemi või mehhanismi **raskes seisundis või hoolikat sobitamist vajavate patsientide jaoks (prioriteetne meede nr 8)**. Komisjon võib suunata ja rahastada seda meetet toetava infotehnilise vahendi loomist. Lisaks aitab komisjon liikmesriikidel luua struktureeritud süsteemi, mis võimaldab ülejäävaid elundeid omavahel vahetada.

3.2.3. *ELi-üleused kokkulepped elundite siirdamisega seotud meditsiini aspektide kohta*

Tegevuskava toetab igati **ELi-üleseid kokkuleppeid elundite siirdamisega seotud meditsiini erinevate aspektide kohta (prioriteetne meede nr 7)**. Selline koostöömeetod on ideaalne, et arutleda ühiste probleemide üle ning pakkuda välja ühiseid lahendusi ja seiremehhanisme. Näiteks on liikmesriikidel soovitatav niisuguste ELi-üleste kokkulepete kaudu tegeleda ühendusevälistele patsientidele teostatavate siirdamiste kõigi aspektidega.

See koostöömeetod on eriti sobiv patsientide suurenenud liikuvusega seotud väljakutsete väljaselgitamiseks, eeskätt piirialadel ja väikestes liikmesriikides. Tegevuskavas soovitatakse sõlmida ELi-üleseid kokkuleppeid, et kehtestada elundite siirdamise vallas ELi-sisese patsientide liikuvuse põhireeglid, mis peavad olema kooskõlas teenustesaaja vaba liikumise põhimõttega, nagu see on sätestatud EÜ asutamislepingus ja ühenduse õigusaktides. Need kokkulepped lihtsustavad kehtivate menetluste kohaldamist ja lahendavad kõik siirdamissüsteemide võrdväärsusega seotud probleemid.

Samamoodi tuleks kujundada ühised seisukohad tulevaste elundidoonorluse ja -siirdamise teadusprogrammide prioriteetide ja strateegiade osas. Kaaluda võiks Euroopa siirdamisalase teadusvõrgustiku loomist ühisprioriteete ja -eesmärke seadva ELi-ülese kokkuleppe raames.

3.2.4. *Elundikaubandus*

Üks elundite puuduse võimalikke tagajärgi on elundikaubandus. Inimelunditega kaubitsemine võib olla seotud elundite eemaldamise eesmärgil toimepandava inimkaubandusega, mille näol on tegemist põhiõiguste ning eeskätt inimväärikuse ja füüsilise puutumatus ranga kahjustamisega. Sellega tegelevad organiseeritud kurjategijate ühendused, kes otsivad ja eemaldavad elundeid arengumaades ning toimetavad need retsipientidele Euroopa Liidus

Kuigi ideaalis aitab elundikaubandusega kõige tõhusamalt võidelda kättesaadavate elundite arvu suurendamine, kutsub tegevuskava esialgu liikmesriike üles sõlmima ELi-üleseid kokkuleppeid, et jälgida Euroopas asetleidva elundikaubanduse ulatust. Asjakohaste uurimisandmete nappuse tõttu aitavad sellised kokkulepped liikmesriikidel aktiivse koostöö ja teabevahetuse abil selgitada välja ja hiljem kehtestada parimad viisid elundikaubanduse seireks.

Komisjon omalt poolt jätkab koostööd teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Euroopa Nõukogu ja Maailma Tervishoiuorganisatsioon, et võidelda elundikaubanduse vastu.

---

¹² Nt Itaalia vahetab praegu rohkem elundeid Kreeka ja Slovakkiaiga, sest ta sõlmis nende riikidega hiljuti kahepoolsed lepingud (vt IGE 2007).

3.3. Prioriteetsed meetmed kvaliteedi ja ohutuse parandamiseks

Need meetmed täiendavad Euroopa õigusraamistikku, millele on osutatud komisjoni teatise elundidoonorluse ja elundite siirdamise kohta.¹³ Kavandatav õigusakt sisaldab põhimõtteid, mis on vajalikud kvaliteedi- ja ohutuse alusraamistiku loomiseks kogu ELis, nähes ette näiteks riiklike pädevate asutuste ja muude asjakohaste struktuuride rajamise.

3.3.1. Järelekontrolli menetluste ja registrite täiustamine

Tegevuskava näeb ette õigusraamistiku täiendamise teabekogumise kaudu; selleks luuakse **registrid siirdamisjärgsete tulemuste hindamise hõlbustamiseks (prioriteetne meede nr 9)**, mis omakorda aitab arendada elundidoonorluse ja -siirdamise häid meditsiinitavasid. Siirdamisjärgsete tulemuste hindamine ühisterminite ja ühise metodoloogia abil, nagu on ette nähtud tegevuskavas, aitab vajaduse korral luua ELi-üleised registrid, mis peavad olema vastavuses isikuandmete kaitse alase Euroopa kehtiva õigusraamistikuga, eriti andmekaitse direktiiviga 95/46/EÜ, või luua metodoloogia, mis võimaldaks võrreldes elundiretsipientide olemasolevate siirdamisjärgsete tulemuste registreid.

Selleks et suurendada siirdamiseks ettenähtud elundite reservi, võiks kaaluda laiendatud doonorireservi kasutuselevõttu (doonorid, kelle kasutamine tuleb meditsiinilisest seisukohast kõne alla üksnes eritingimustel spetsiaalsete retsipientide puhul). Kuna avaldatud tõendid on ohutusnõuete kehtestamiseks ebapiisavad, soovitakse tegevuskavas määratleda ühisterminid ja metodoloogia, et selgitada välja vastuvõetavad riskitasemed laiendatud doonorireservi puhul. Sel viisil kogutud andmed võimaldavad määrata kindlaks vastuvõetavad riskitasemed laiendatud doonorireservi puhul.

Nende meetmete kaudu saavad liikmesriigid arendada ja edendada tulemuspõhiselt elundidoonorluse ja -siirdamise häid meditsiinitavasid.

3.3.2. Ühine akrediteerimissüsteem

Tegevuskavas tehakse muu hulgas ettepanek töötada välja ELi õigusraamistikku toetav metodoloogia, mis võimaldaks liikmesriikidel akrediteerida elundite doonorluse, hankimise ja siirdamise kavasad. Selle metodoloogia põhjal saaks pikemas perspektiivis luua **elundite doonorluse, hankimise ja siirdamise kavade ühise akrediteerimissüsteemi (prioriteetne meede nr 10)** ELi tasandil ning sellest tõuseks abi ka teaduskeskustele.

4. JÄRELDUSED JA JÄRELMEETMED

Käesolevas tegevuskavas on esitatud 10 prioriteetset meedet, mis aitavad liikmesriikidel tegeleda väljakutsetega elundidoonorluse ja -siirdamise valdkonnas. Tegevuskava põhieesmärgid on tugevdada koostööd liikmesriikide vahel ja edendada heade tavade vahetust.

Koostöö põhineb ühiste eesmärkide ja suuniste, ühiste kvantiteedi- ja kvaliteedinäitajate ning võrdlusandmete määratlemisel ja arendamisel, samuti heade tavade vahetamisel.

Nende meetmete põhjal koostavad liikmesriigid omakorda prioriteetsete meetmete riiklikud kavad. Käesoleva tegevuskava alusel saab üldiselt hinnata, millist edu on liikmesriigid saavutanud eespool nimetatud ühiste eesmärkide taotlemisel. Tegevuskava tõhusust hinnatakse meetmete 2012. aasta vahekokkuvõtte abil.

13

II LISA: KAVANDATAVAD ERIMEETMED

VÄLJAKUTSE 1: ELUNDITE KÄTTESAADAVUSE PARANDAMINE	
EESMÄRK 1: LIIKMESRIIGID PEAVAD SAAVUTAMA TÄISPOTENTSIAALI SURNUD DOONORITE ANNETUSTE OSAS	
Prioriteetne meede 1 Soodustada siirdamiskoordinaatori ametikohta loomist igas haiglas, kus on võimalik tegeleda elundidoonorlusega	
Meede 1.1 Lisada prioriteetsete meetmete riiklikesse kavadesse eesmärk luua haiglates järk-järgult siirdamiskoordinaatori ametikoht. Kehtestada näitajad selle meetme seireks	Liikmesriigi meede Euroopa Komisjon koostööl lastab ja teostab järelevalvet
Meede 1.2 Edendada rahvusvaheliselt tunnustatud standardite väljatöötamist siirdamiskoordinaatorite kavade jaoks	Euroopa Komisjoni meede
Meede 1.3 Soodustada siirdamiskoordinaatoritele suunatud tõhusate koolitusprogrammide rakendamist	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 1.4 Soodustada rahvusvaheliste akrediteerimissüsteemide kehtestamist siirdamiskoordinaatorite jaoks	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Prioriteetne meede 2 Edendada kvaliteedi parandamise programme igas haiglas, kus on võimalik tegeleda elundidoonorlusega	
Meede 2.1 Lisada prioriteetsete meetmete riiklikesse kavadesse eesmärk kehtestada haiglates järk-järgult kvaliteedi parandamise programmid. Kehtestada näitajad selle meetme seireks	Liikmesriigi meede Euroopa Komisjon koostööl lastab ja teostab järelevalvet
Meede 2.2 Tagada juurdepääs kvaliteedi parandamise programmide erimetodoloogiale ja vastav koolitus	Liikmesriigi meede Euroopa Komisjon koostööl lastab ja teostab järelevalvet
EESMÄRK 2: LIIKMESRIIGID PEAVAD EDENDAMA ELUSDOONORLUSE KAVASID KOOSKÕLAS HEADE TAVADEGA	
Prioriteetne meede 3 Vahetada elusdoonorluse kavade häid tavasid ELi liikmesriikide vahel. Toetada elusdoonorite registreid	

Meede 3.1 Lisada prioriteetsete meetmete riiklikesse kavadesse altruismil põhinevate elusdoonorluse kavade edendamine koos elusdoonorite kaitse ja elundikaubanduse ennetamise tagatistega	Liikmesriigi meede Euroopa Komisjon kooskõlastab ja teostab järelvalvet
Meede 3.2 Arendada elusdoonorite registreid nende tervisliku seisundi ja ohutuse hindamiseks ja tagamiseks	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
EESMÄRK 3:	
ÜLDSUSE TEADLIKKUSE TÕSTMINE ELUNDIDOONORLUSE KÜSIMUSES	
Prioriteetne meede 4 Parandada tervishoiutöötajate ja patsientide tugirühmade teadmisi ja teavitusoskusi elundisiirdamise küsimuses	
Meede 4.1 Lisada prioriteetsete meetmete riiklikesse kavadesse massimeedia olulise rolli tunnustamine ja vajadus parandada üldsuse teavitamist nendel teemadel	Liikmesriigi meede Euroopa Komisjon kooskõlastab ja teostab järelvalvet
Meede 4.2 Arendada tervishoiutöötajatele ja patsientide tugirühmadele suunatud koolitusprogramme, et täiustada nende teavitusoskust elundisiirdamise küsimuses	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 4.3 Korraldada liikmesriigi tasandil (pädev asutus) regulaarseid kohtumisi ajakirjanike ja arvamussliidritega ning tegeleda negatiivse reklaamiga	Liikmesriigi meede Euroopa Komisjon kooskõlastab ja teostab järelvalvet
Prioriteetne meede 5 Hõlbustada elundidoonorite identifitseerimist kogu Euroopas ning elundite piiriülest annetust Euroopas	
Meede 5.1 Koguda ja levitada teavet kodanike õigustest seoses elundidoonorlusega kogu ELis	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 5.2 Töötada välja mehhanismid piiriüleste doonorite identifitseerimise hõlbustamiseks	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede

VÄLJAKUTSE 2: SIIRDAMISSÜSTEEMIDE TÕHUSTAMINE JA NEILE JUURDEPÄÄSU PARANDAMINE

EESMÄRK 4

SIIRDAMISSÜSTEEMIDE TOETAMINE JA HALDAMINE, ET MUUTA NEED TÕHUSAMAKS JA LIGIPÄÄSETAVAMAKS

Prioriteetne meede 6 Parandada elundidoonorluse ja -siirdamise korraldust ELi liikmesriikides

Meede 6.1 Lisada prioriteetsete meetmete riiklikesse kavadesse korrapärase aruannete põhjal koostatud ekspertide <i>ad hoc</i> soovitusel liikmesriikidele	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 6.2 Edendada mestiprojekte ja vastastikuse eksperthinnangu andmist	Euroopa Komisjoni meede
Meede 6.3 Hinnata struktuurifondide ja muude ühenduse vahendite kasutamist siirdamissüsteemide arendamiseks	Euroopa Komisjoni meede
Meede 6.4 Arendada tugikeskuste võrgustikke	Euroopa Komisjoni meede

Prioriteetne meede 7 Edendada ELi-üleseid kokkuleppeid elundite siirdamisega seotud meditsiiniliste aspektide kohta

Meede 7.1 ELi-ülene kokkulepe liidusisese patsientide liikuvuse ja siirdamise põhireeglite kohta, mis on kooskõlas ühenduse õigusaktidega	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 7.2 ELi-ülene kokkulepe ühenduseväliste patsientidele teostatavate siirdamiste kõigi aspektide kohta	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 7.3 ELi-ülene kokkulepe elundikaubanduse seire kohta	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 7.4 ELi-ülene kokkulepe tulevaste teadusprogrammide ühisprioriteetide ja strateegiade kohta	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede

Prioriteetne meede 8 Hõlbustada elundivahetust pädevate asutuste vahel

Meede 8.1 Hinnata menetlusi elundite ülejäägi pakkumiseks teistele riikidele	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
--	---

Meede 8.2 Kehtestada menetlused elundivahetuseks raskes seisundis või väga hoolikat sobitamist vajavate patsientide puhul	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 8.3 Töötada välja infotehnoloogiline vahend eelnimetatud meetmete toetuseks	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
VÄLJAKUTSE 3: KVALITEEDI JA OHUTUSE PARANDAMINE	
EESMÄRK 5 ELUNDIDOOORLUSE JA -SIIRDAMISE KVALITEEDI JA OHUTUSE PARANDAMINE	
Prioriteetne meede 9: Siirdamisjärgsete tulemuste hindamine	
Meede 9.1 Määratleda ühisterminid ja -metodoloogia siirdamistulemuste hindamiseks	Euroopa Komisjoni meede
Meede 9.2 Luua register või registrite võrgustik elundiretsipientide järelkontrolliks	Liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni meede
Meede 9.3 Tegevuskavas määratleda ühisterminid ja -metodoloogia, et selgitada välja vastuvõetav riskitase laiendatud doonorireservi puhul	Euroopa Komisjoni meede
Meede 9.3 Arendada ja edendada elundidoonorluse ja -siirdamise tulemuspõhiseid häid tavasid, sh laiendatud doonorireservi kasutamist	Euroopa Komisjoni meede
Prioriteetne meede 10 Töötada välja elundite doonorluse, hankimise ja siirdamise ühine akrediteerimissüsteem	